

Fondurile structurale pentru România: Implicarea ONG în procesul de planificare

Pentru o bună absorbție a fondurilor puse la dispoziția României este nevoie de proiecte multe, eligibile și cu impact, administrate deschis și transparent. Capacitatea de absorbție a fondurilor este cu atât mai mare cu cât există mai mulți beneficiari bine pregătiți pentru administrarea lor. Pentru aceasta, țările membre ale UE includ organizațiile neguvernamentale în rândul beneficiarilor de fonduri europene (aplicanților de proiecte) și se preocupă de pregătirea acestora. Pentru ca programele finanțate din fonduri europene să răspundă nevoilor reale este nevoie ca planificarea și implementarea acestora să fie făcute cu participarea tuturor partenerilor sociali. Pe de altă parte, deschiderea și transparența procesului de administrare a fondurilor nu se poate obține fără implicarea partenerilor sociali, incluzând organizațiile neguvernamentale, așa cum de altfel cer și regulamentele europene. Principiul parteneriatului, prevăzut în Regulamentul Consiliului privind dispoziții generale asupra Fondurilor Structurale, cere realizarea parteneriatului guvernului cu parteneri sociali în pregătirea, implementarea, monitorizarea și evaluarea programelor finanțate din fonduri structurale.

Plecând de la aceste premize, recunoscute și aplicate în toate țările membre ale UE, Coaliția ONG pentru Fondurile Europene militează pentru **respectarea prevederilor regulamentelor acestor fonduri referitoare la principiul parteneriatului și pentru includerea efectivă a ONGurilor în rândul beneficiarilor de proiecte derulate din fonduri europene**. Mai exact, Coaliția cere:

- 1. Prevederea în programele operaționale sectoriale (POS) de măsuri pentru dezvoltarea societății civile și a dialogului cu aceasta (inclusiv de măsuri pentru creșterea capacității partenerilor sociali – ONGuri – de a accesa și folosi fondurile structurale).*
- 2. Crearea și folosirea de mecanisme concrete de participare a ONGurilor în comitetele de elaborare, monitorizare și evaluare a programelor operaționale sectoriale și a programelor complement.*
- 3. Prevederea de măsuri de finanțare facilitatorii pentru ONGuri*
- 4. Menționarea ONGurilor ca beneficiari ai programelor finanțate din fonduri structurale.*

Primele două cerințe decurg direct din regulamentele fondurilor structurale, iar celelalte două din practica generalizată în țările membre ale UE.

Începând din ianuarie 2006, Coaliția activează pentru luarea în considerare a cerințelor ONG în procesele de planificare, implementare și evaluare a programelor și proiectelor derulate din fonduri europene. Modul în care cerințele ONG, implicit regulamentele și practica generală a fondurilor structurale, sunt tratate de ministerele responsabile de managementul fondurilor europene (Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Ministerul Mediului, Ministerul Integrării Europene, Ministerul Agriculturii, Ministerul Finanțelor) și de cabinetul Primului Ministru variază de la completă ignorare la asumare integrală. Odată încheiată prima etapă în planificarea programelor finanțate din fondurile structurale (finalizarea programelor operaționale), Coaliția a evaluat modul în care ministerele enumerate și cabinetul Primului Ministru și-au asumat cerințele ONG în această primă etapă, situația rezumându-se astfel:

- Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei (MMSSF) – asumarea a trei din patru cerințe și excelența colaborare cu organizațiile neguvernamentale în procesul de planificare a FS
- Ministerul Administrației și Internelor – neasumarea niciunei cerințe și colaborare sporadică
- Ministerul Mediului – asumarea a trei din patru cerințe și excelența colaborare cu ONG
- Ministerul Integrării Europene – asumarea unei singure cerințe, cea legată de consultarea ONGurilor în procesul de planificare.
- Ministerul Finanțelor Publice – promiterea asumării cerinței legate de finanțarea ONG și buna colaborare cu ONG
- Cabinetul Primului Ministru – declararea intenției de colaborare cu ONG

Coaliția va continua să urmărească modul în care autoritățile de management din cadrul ministerelor implică ONGurile în planificarea programelor finanțate din fondurile structurale și va publica un nou raport la sfârșitul etapei de planificare/începutul etapei de implementare.

Misiunea Coaliției "ONGuri pentru Fondurile Structurale" este administrarea eficientă și transparentă a fondurilor pentru România. Coaliția militează pentru respectarea principiului parteneriatului în administrarea fondurilor provenite din fondurile structurale și pentru facilitarea accesului la aceste fonduri pentru ONG. Coaliția este formată din șapte organizații (Agenția de Monitorizare a Presei, Centrul de Resurse pentru participare publică – CeRe, Asociația Pro Democrația, Centrul de Asistență pentru Organizații Neguvernamentale – CENTRAS, Asociația Națională a Birourilor de Consiliere pentru Cetățeni, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, Organizația Salvați Copiii).

CeRe Centrul de Resurse
pentru participare publică

**Agencia de
Monitorizare a
Presei**

ad
asociația pro democrația

**Asociația Națională
a Birourilor de Consiliere
pentru Cetățeni**

Salvați Copiii
Save the Children Romania

Integrarea cerințelor ONG în procesul de administrare a programelor derulate din fonduri structurale

- etapa de planificare -
- descrierea situației pe ministere -

1. Prevederea în POSuri de măsuri pentru dezvoltarea societății civile și a dialogului cu aceasta și pentru creșterea capacității partenerilor sociali - ONGuri – de a accesa și folosi fondurile structurale

- **MMSSF** - Măsura privind dezvoltarea parteneriatului și a inițiativelor partenerilor sociali (Axa 3, Măsura 3) din Programul Operațional Sectorial pentru Dezvoltarea Resurselor Umane (POS DRU) transpune referințele Regulamentului Comisiei Europene privind Fondul Social European cu privire la dezvoltarea capacității instituționale a ONG și poate fi văzută ca o continuare a programelor PHARE de preaderare destinate dezvoltării societății civile din România.
- **MM** - Programul Operațional Sectorial de Mediu nu prevede nici o astfel de măsură.
- **MAI** - Programul Operațional Sectorial de Dezvoltare a Capacității Administrative nu cuprinde nici o măsură pentru dezvoltarea societății civile și a dialogului administrației cu aceasta.
- **MIE** – Programul Operațional Regional nu cuprinde nici o astfel de măsură.

2. Crearea și folosirea de mecanisme concrete de participare a ONGurilor în comitetele de elaborare, monitorizare și evaluare a programelor operaționale sectoriale și a programelor complement

- **MMSSF**- Consultarea organizațiilor neguvernamentale în elaborarea Programului Operațional Sectorial privind Dezvoltarea Resurselor Umane s-a realizat într-o formă structurată numai după dezbateră publică *Organizațiile neguvernamentale și fondurile structurale* din 20 Martie 2006, organizată de Coaliția „ONGuri pentru Fondurile Structurale”. Grupul de lucru constituit pe marginea acestui program operațional a implicat peste 30 de ONGuri și a avut 3 întâlniri de lucru cu factori de decizie din cadrul Autorității de Management înainte de transmiterea documentului spre aprobare către Guvernul României. Organizațiile neguvernamentale sunt menționate expres alături de partenerii sociali ca membri ai Comitetului de Monitorizare, dar traducerea ulterioară în limba română utilizează unica sintagmă de reprezentanți ai societății civile. Gradul de eficiență a participării ONG în comitetul de monitorizare va fi dat și de numărul acestora în comitet cât și de raportul numeric față de numărul total al membrilor consiliului. Organizațiile neguvernamentale împreună cu reprezentanții Autorității de Management au identificat posibilitatea constituirii unor grupuri de lucru tematice în cadrul Comitetului de Monitorizare în care să fie prezenți mai mulți reprezentanți ai organizațiilor neguvernamentale. Stabilirea unei proceduri de desemnare a reprezentanților ONG agreată de comun acord este un element esențial ce trebuie avut în vedere în perioada următoare. Primele dezbateri ale Programului Complement au început

săptămâna trecută cu o primă întâlnire a reprezentanților ONG cu factorii de decizie din AM.

- **MM** - a organizat consultări cu organizațiile neguvernamentale de mediu și a fost transparent și deschis pe toată perioada de elaborare a POS Mediu – pe site-ul Ministerului au existat în permanență diferitele variante ale POS Mediu, pentru ca orice persoană interesată să poată vedea stadiul în care se află respectivul document și să poată urmări eventualele modificări realizate în urma consultărilor. Ministerul Mediului a acceptat majoritatea propunerilor făcute de ONGuri cu privire la conținutul documentului și a tratat organizațiile ca parteneri în procesul de programare. Cu toată deschiderea Ministerului, trebuie pomenită "rezistența" Direcției de Conservare a Naturii, Biodiversității - responsabilă cu documentarea Obiectivului specific 4 - protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural prin sprijinirea managementului ariilor protejate, inclusiv prin implementarea rețelei Natura 2000. ONGurile sunt implicate în implementarea POS Mediu ca beneficiari și ca membri în Comitetul de Monitorizare. Componenta Comitetului Tehnic (responsabil cu discutarea documentelor strategice și a propunerilor de proiecte) nu include însă reprezentanți ai ONGurilor.
- **MAI** - Programul Operațional Sectorial de Dezvoltare a Capacității Administrative a fost schițat fără consultarea ONGurilor. Au existat consultări cu ONGurile ulterior schițării programului, fără însă ca cerințele sau sugestiile acestora să se regăsească în forma finală a programului. POSul menționat prevede includerea în grupul de monitorizare a partenerilor sociali, fără a menționa organizațiile neguvernamentale.
- **MIE** - Programul de Dezvoltare Regională a fost creat cu consultarea partenerilor sociali la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare, procesul fiind organizat de Agențiile de Dezvoltare Regională. În mare parte, Agențiile s-au consultat cu unele ONGuri din regiunile respective. La nivel național, consultarea s-a făcut mai puțin sistematic. Componenta viitorului consiliu de monitorizare include partenerii sociali, fără a menționa explicit organizațiile neguvernamentale.
- **MF** - s-a consultat cu ONG pe tema accesului efectiv al acestora la fonduri.
- **Primul Ministru** - în urma vizitei dlui Ollie Rehn, Comisarul pentru Integrare, Secretariatul pentru Afaceri Europene din cadrul Cabinetului a organizat o întâlnire consultativă pe tema fondurilor structurale pentru România la care au fost invitate și ONGuri. S-a hotărât crearea unui grup de lucru care va urmări aplicarea unui plan de acțiune pentru creșterea capacității de absorbție a fondurilor, grup care va include și ONGuri.

3. Prevederea de măsuri de finanțare facilitatorii pentru ONGuri

- **MMSSF** - ca Autoritate de Management, a înaintat spre discuție un sistem de cofinanțare și avans pentru partenerii sociali și ONG promotori de proiecte finanțate din Fondul Social European, care ține cont atât de specificul măsurilor cât și al aplicanților. Propunerea Ministerului de reducere a cofinanțării de la o cofinanțare generală de 15% la 1-3% și a introducerii unui avans de 20-40% vor contribui la o absorbție ridicată a fondurilor. Aceste propuneri nu au fost cuprinse încă nici în Programul Operațional și nici în Cadrul Strategic Național de Referință sau alte documente programatice sau administrative. Luarea în discuție a finanțării unor măsuri sau activități prin instrumente precum Granturi Globale (Global Grants) poate conduce la o descentralizare eficientă a implementării fondurilor structurale, contribuind la

o abordare națională a unei problematici sectoriale sau la dezvoltarea unei categorii bine identificate de beneficiari finali sau promotori.

- **MM** - POS de Mediu nu prevede facilități speciale pentru ONG-uri în ceea ce privește pre-finanțarea sau co-finanțarea. Se menționează necesitatea de a clarifica mecanismele de co-finanțare care "vor asigura beneficiarilor finali (deci și ONGurilor) flexibilitatea necesară pregătirii eficiente a portofoliului de proiecte", însă atunci când discută posibilitatea limitării co-finanțării, POS Mediu nu se mai referă decât la consiliile locale.
- **MAI** - POS Dezvoltarea Capacității Administrative nu prevede nici o măsură facilitatorie de finanțare pentru ONGuri.
- **MIE** - Programul Operațional Regional nu prevede măsuri speciale pentru ONGuri.
- **MF** - a organizat o întâlnire de consultare cu ONG, în cadrul căreia s-a promis crearea de facilitări de finanțare atât pentru ONGuri cât și pentru administrațiile locale. Aceste promisiuni nu se regăsesc deocamdată în nici un document programatic.

4. Menționarea ONGurilor ca beneficiari ai fondurilor provenite din fondurile structurale (aplicanți)

- **MMSSF** - Programul Operațional Sectorial privind Dezvoltarea Resurselor Umane tratează organizațiile neguvernamentale ca aplicanți principali de proiecte și stimulează parteneriatul cu acestea. Cu excepția Axei 4, referitoare la Modernizarea Serviciului Public de Ocupare, pe toate celelalte axe de implementare organizațiile neguvernamentale sunt eligibile a aplica.
- **MM** - POS Mediu specifică explicit că ONGurile pot fi beneficiari ai măsurilor din cadrul POS-ului.
- **MAI** - POS Dezvoltarea Capacității Administrative nu menționează ONGurile ca beneficiari ai fondurilor derulate prin acest program.
- **MIE** - PO Regional nu oferă o listă explicită a beneficiarilor, implicit nu menționează ONGurile ca potențiali beneficiari.